

החברותא

החברותא בשאון פנימי לחברים גליון מס 52

בסיד י"ט תמוז ערש"ק פר פנחס תשנ"ז

זכר החברותא

שוב אנו עומדים בפתח ימי "בין המצרים", שהם ימי אבל וצער, ימים של קינה על שאנו עדיין בעיצומו של הגלות עם סבל ומכאובים בכל אשר נפנה, והרי צריך לזכור את מאמר חז"ל "כל מי שלא נבנה ביהמ"ק בימיו כאילו נחרב בימיו" שלכל אחד ואחד יש חלק בחורבן ביהמ"ק.

הרא"ש שליט"א בימים האחרונים אמר - לרגל הצרות הקיימים בעם ישראל - לנסוע להתפלל במקומות הקדושים גם בימי שני (וכאן המקום לעורר את החברים לבוא ולהשתתף בנסיעות כל ימי חמישי להתפלל במקומות הקדושים שהרא"ש מחשיבם ביותר ומעודד וממריץ להשתתף בהם) וכעת אפשר לנסוע או בימי שני או בימי חמישי.

ואמר בזמן הזה, ממש אין מה לעשות כי אם להתפלל לזעזק ולהתחנן מלפניו ית' על גאולתינו ועל פדות נפשינו, ולכן ביתר תוקף וביתר עוז להגביר חיילים ולא להרפות מתפילה כל יום ויום.

וכן מעורר ביותר על ענין התפילה לאחדות שהא בהא תליא מילתא וכל חורבן הבית היה בגלל הפירוד ושנאת חינם שהיה ביניהם כידוע מסיפור קמצא ובר קמצא וגם ענין האחדות תלוי בתפילה ככל שנרבה בתפילה ישמע ה' לשועתנו ויתקבלו תפילתנו ברצון.

ועל כל אחד ואחד מוטל החובה לעשות יותר מכפי יכולתו להרבות בתפילה ובאהבת חברים, להוסיף באהבת חינם, ויכול לקרב את הגאולה, כמו שחז"ל אמרו שכל אחד יראה את העולם חצוי חייב וחציו זכאי והוא בפעולתו יכול להכריע את כל העולם, לזכות או להיפך ח"ו ועי"ז נוכח לבנין בית שלישי במהרה בימינו אמן.

על התפילה

שורש התפלה שמחת לב בהקב"ה שנאמר: התהללו בשם קדשו ישמח לב מבקשי ה' (תהלים קה) ולפיכך היה דוד מלך ישראל מנגן בכנור על כל תפלותיו וזמירותיו כדי למלאות לבבו שמחה באהבתו של הקב"ה. (ספר חסידים אות יח)

זאת עצה היעוצה להתפלל בשמחה גדולה עד אין קץ, ומאז ממילא יתפרדו כל מחשבות אין, כי גם יעלו ירדו ויפלו מיד כמוץ לפני רוח ומלאך ה' דרוחה. (מתוך מכתב בעל התניא)

אמר רבי איבו בשעה שאתה עומד ומתפלל יהא לך שמח כי לאלקים עליון אתה עובד. (מדרש שו"ט ק)

א"ך תמא ב"ר חנינא אם ראה אדם שהתפלל ולא נענה יחזור ויתפלל שנאמר קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה' (תהלים כז) (ברכות לב)

אפילו אין אדם כדאי לענות בתפלתו ולעשות חסד עמו כיון שהתפלל ומרבה בתחנונים אני עושה חסד עמו (מדרש תנחומא פר' וירא)

כשאתה בא לפני ממה"מ הקב"ה שיודע מצפוני לבך ומסתורך יותר ממך, שאתה חייב להתבודד מכל דבר גשמי, שאם תשבחנו או תתפלל וכו', ותחשוב בסחורתך וכ"ש בדבר עבירה איך תחשוב שתקובל תפילתך. . . בעבור זה התקינו להתחיל בפסוק "ה' שפתי תפתח" שהיא בקשה ממנו יתברך לעזורני להגיד תפילתו. (צדה לדרך)

ואהבת את ה' אלוקיך (דברים ו) מה מאד צריך איש ישראל להתפעל כזו המצוה "ואהבת" שהקב"ה שרם ונעלה מכל מבקש מאיש ישראל לאהוב אותו, והוא פלא בעיני המלאכים ושרים העליונים, והכל בעבור שאנחנו משוקעים בעולם הזה השפל, ורצונו יתברך שמו שיעזוב האדם הבלי עולם ויתרבק באהבתו יתברך. (שפת אמת ואחחון)

מצינו בכלב שהלך להשתטח על קברי אבות כדי שיצילהו ה' מעצת המרגלים, שהיה בטוח שישמע תפלתו באותו מקום המקודש מצד היות בו אבות הקדושים וגופותם בהיותם חיים היו כלים להשתמש בהם בדבר שבקדושה. (מביט שער התפלה פ"ה)

המשך המכתב מגליון שעבר

אלה שנופלים קרבן לזוהר החיצוני של דתות אחרות שוקעים בתוך חושך עמוק ויסורים קשים יותר. דרך הכאב הזה, ה' קורא לאדם להתעורר משנתו העמוקה, כדי להודות בטעותו ולחזור לשורשיו. דוד המלך, שבמשך חייו עבר יסורים רבים, הבין את המשמעות והמטרה של יסוריו, וקרא לה': "טוב לי כי עניתי למען אלמד חוקיך" (תהלים קי"ט, ע"א). הוא התפלל לה' שלא יתן לו לסטות רחוק מדי, ואמר: "תעיתני כשה אובד בקש עבדך כי מצוותיך לא שכחתי" (שם קע"ו). "הוציאה ממסגר נפשי להודות את שמך" (שם קמ"ב, ח').

אלה שפונים לדתות אחרות לא מוצאים את הבורא מתוך מציאות חייהם ברוח "ומבשרי אחזה אלו-ה'" (איוב י"ט, כ"ו). הם נתפסים על-ידי מחשבות נעימות, נכלאים בכוח הדמיון, שעליו אמר דוד המלך: "דמיונו כאריה יכסוף לטרוף וככפיר יושב במסתרים" (תהלים י"ז, י"ב). אכזבתם באי-השגת מטרותם מתבטאת באופן תת-הכרתי באכזריות המחפשת ללכוד אחרים באותו כלא עמוק שבו הם נמצאים. אבל השורשים היהודיים שעד עתה ישנו, יתחילו שוב להתעורר בהתפזרות העוורון הארעי של החושים; ריקנות ויסורים עוד יותר חזקים יבואו במקום השלוה קצרת-הימים שהם מצאו. הריקנות של היותם לא תתן להם את השלוה הפנימית שחיפשו, וגאווותם לא תרשה להם להודות בטעותם, ולא תאפשר להם לחזור לשורשיהם.

מפני ששמירת הדת היהודית דורשת מאדם להתחזק נגד המחשבה הראשונית, ומראה לו שההתנהגות הכפויה עליו על-ידי המחשבה השניה באה ממקור חיצוני, היהודי, אחרי גלותו הארוכה והמרה, הוא מטרה נוחה לפיתויים של החיים הקלים והנעימים של דתות אחרות. פגיעות זו שכיחה במיוחד בין היהודים שלא הצליחו להמשיך לפלס לעצמם דרך נוכח הקשיים.

אולם, אמונתנו מתחילה בקשיים כאלה; בחושך מוחלט הזה ימצא האור המזהיר. ירמיה הנביא אומר: "כי אשב בחושך ה' אור לי" (מיכה ז', ח'). אנו רואים כי ניתן להשיג את היופי האמיתי של היהלום רק על-ידי מאמצים חסרי-לאות לחפשו ולפתח את יופיו. כך גם, כדי לחדור אל חשכת עולם הטבע ולהבחין בו את היד המכוונת של הבורא, דרושים מסירות עליונה ויסורים רבים. לכן, התורה שלנו הזהירה אותנו בהזדמנויות רבות לא להתבולל בין העמים. בהתאבלו על הגלות הארוכה שהוא חזה, אומר דוד המלך: "ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם" (תהלים ק"ו, ל"ה). כמו שיהלום שומר על יופיו ומקרין את זוהרו המקורי גם אם אינו נקי, כך הנפש היהודית זוהרת בחשכה האפילה ביותר. ניתן להצילה מן המקומות העמוקים ביותר שלתוכם הוא עלול ליפול. דוד המלך, שנפל לתוך המקומות הכי עמוקים שאפשר לתאר, אמר: "גם שם (בשאול) ידך תנחני" (תהלים קל"ט, י').

בדוד המלך, והמהווה את הקשר בינו לבין בוראו, תקרין גם בעתיד ותחדור ללבותיהם של כל האנושות, הן יהודים, הן בני העמים. מיסוד "וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו" (תפילת ראש השנה), הכל ידעו שאתה לבדך בכל העולמות כפי שעם ישראל ראה בהר סיני שה' פתח את השמים והראה להם "כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו" (דברים ד', ל"ה). אז יתגלה להם שהתפקיד המיועד ליהודי הוא להיות מנהיג רוחני לעולם. אלה יהיו ימות המשיח, שעליהם נאמר: "לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים" (ישעיה י"א, ט"ו).

כמה מאלה שסטו לתוך הרשת המתוחכמת והעמוקה וזכו מה' להמלט, הולכים בעקבות הצדיקים שעליהם אמר שלמה המלך: "שבע יפול צדיק וקם ורשעים יכשלו ברעה" (משלי כ"ד, ט"ז). הם יעמדו בשורה הראשונה בין הצדיקים ויהנו מן האור הזוהר שנגזר עבורם מששת ימי בראשית. מעמידתם האיתנה במרכז כוחות הטומאה, הם התקרבו לקדושה, כמו שנאמר: "מקום שבעלי תשובה עומדין, צדיקים גמורים אינן עומדין שם" (מסכת סנהדרין צ"ט, ב'). על-ידי התשובה, הם ערו קדושה גם על המקומות הטמאים, וגם שם הם גילו את היד המרחמת והמכוונת של הבורא.

מהותו הדלה של אדם, שהוגשמה כליל

בברכה

בספ' שבט מוסר (להרה"ק ר' אליהו הכהן זצ"ל) בסוף פרק ה' (אות כ"ה בה נדפס מחדש) וז"ל: ודע, שהחולי הזה נולד באדם מהבטלה: שאדם הוא בצער, אפילו עני החוזר על הפתחים - כשמתעסק באיזה עסק, העסק טורדו מלחשוב בעומק צער שהוא בו ומבטלו מלבקש למות, וכמה הגדילו רבותינו ז"ל לדבר על ענין הבטלה כמה רעה. כנודע (כתובות נט. ב), וציוו שחייב אדם ללמד את בנו אומנות (קדושין כט. א): ובכלל כונתם, שהוא כדי שימצא במה יתפרנס, גם כן למנעו מלחשוב מחשבות זרות ולהרגיש בצער, כדי שלא יבקש המיתה בפיו, ותלמיד חכם, עסק תורתו מונעו מכל זה, אם יהיה עוסק בה תמיד ולא יתעסק בבטלה, שהרי התורה בקשה מהקדוש ברוך הוא שיעסקו בה מתוך דוחק, כאומר רבותינו ז"ל (תד"א זוטא ד), ועיינו הרואות שעוסקים והולכים בה ואינם עוזבים אותה - אין זה כי אם שאין משגיחים בצערם. מתוך מה שעובדים לבוראם בעסק תורתו. ע"כ

הרא"ש שליט"א נשאל על דברי המדרש, שלא רצה הקב"ה כי משה רבינו יכנס לארץ ישראל ולא עזר לו כל אותן תקט"ו תפילות, כי אילו ה' נכנס משה לארץ, היה הוא בונה בית המקדש וממילא לא ה' נחרב, ואם ישראל היו חוטאים, היתה באה כלי' ר"ל, ולכן שפך חמתו על העצים ועל האבנים ולישראל היתה פליטה. לכן לא נתן לו ה' להכנס. האם משה רבינו לא ידע על כך? הסביר ואמר כי משרע"ה חשב כי זכותו גדולה כל כך שיוכל למנוע את העם מלחטוא ולא יהא חורבן לא על ביהמ"ק ולא על העם. אבל השי"ת יודע עתידות ידע שלא ימלט מחורבן ומוטב שיחרב המקדש מאשר העם.

שוב נשאל על דברי רש"י בפרשת פנחס (כ"ז ט"ו) "אמר (משה) הגיעה שעה שאתבע צרכי, שיירשו בני את גדולתי, אמר לו הקב"ה לא כך עלתה במחשבתי לפני, כדאי הוא יהושע ליטול שכר שמושו שלא מש מתוך האהל", וזוהי פליאה עצומה על משה רבינו איש האלוקים אשר שרף את כל נטיותיו הגשמיות, האם יחשוב על בניו ולדאוג שהם יקבלו את ההנהגה אחריו להיות פרנס הדור?

ענה ואמר אמנם כן, משה רבינו היה בחיר האנושי ששבר את יצרו בבחינת כליל תקטר לה', אבל נשארו בו נטיות אנושיות וטבע האדם, שאלמלא כן היה בבחינת מלאך ולא איש, והרי הקב"ה רוצה תהילה מקרוצי גושי חומר, דווקא מבעלי בחירה שיש להם שאיפות טבעיות חמריות והם מתגברים עליהם. כך גם משה היתה לו שאיפה טבעית דקה לבניו שימשיכו אחריו, כי זה הוטבע באנוש. ורק כאשר אמר לו ה' שהוא רוצה ביהושע, עבר משה בהתלהבות להנחיל את ההנהגה ליהושע ולקיים את דבר ה'. בו בזמן שבו אדם רגיל כאשר נודע לו כי מן השמים לא רוצים את בנו בתור מנהיג אלא אחר, הריהו מקבל זאת בקצת מרירות, כמי שמקבל עליו את הדין. משה רבינו מיד בשמעו מהשי"ת שיתן מהודו על יהושע ושיסמוך ידו עליו למלא את ידו בתור מנהיג ישראל להבא - עשה זאת משה בחפץ פנימי אדיר "בעין יפה יותר ויותר ממה שנצטווה" (רש"י כ"ג) ומוסיף "שהקב"ה אמר לו וסמכת את ידך והוא עשה בשתי ידיו, ועשאו ככלי מלא וגדוש ומלאו חכמתו בעין יפה", היינו לפנים משורת הדין מרוב חביבותו לקיים את דבר ה'.

סיפר אחד מבאי הבית של הרא"ש שלפני כמה שבועות צלצלה אשה אחת, בבקשה דחופה היות והיא עומדת לנסוע לארה"ב לילדיה ומכיון ששמעה שבימים אלה ממש בא משיח צדקנו לגאלנו, לכן היא שואלת אם יכולה לנסוע מכיון שיש לה חשש שבאותה שעה תימצא בחור"ל זה מאד חבל לה שלא תהא כאן בשעה שמשיח יופיע. אמרו לה שהרא"ש מאד עסוק עם כמה אנשים שבאו לשפוך שיח צרתם. אמרה האשה שלא תניח את הטלפון ומוכרחים לענות לה מיד וראו שאין ברירה אחרת אלא להפריע לו מכיון שאשה עומדת על הקו ולא רוצה לזוז עד שתקבל תשובה ברורה לשאלתה. הרא"ש בשמעו את זה נכנס בהתלהבות וצעק האם חושבים שמשיח יבוא כעת, עם קומט נישט אין באטראכט עם פירוד כזה בין כל חלקי היהדות שאחד רוצה לבלוע את השני, וכאשר איננו מוכנים מאומה לקראתו, וצעק במרירות שאנו מוכרחים להתאחד עם אהבה שאינה תלויה בדבר, אז ממילא יבוא משיח צדקנו.

השמחה במעונם

- הר"ר מרדכי אורלנציק ומשפ' להולדת הבן
- הר"ר יוסף אורלנציק ומשפ' להולדת הנכד
- הר"ר יהודה לייב פרוש ומשפ' להולדת הנכדים
- הר"ר גמליאל בטלמן ומשפ' להולדת הנכדים
- הר"ר בנימין זאב סגל ומשפ' להכנס הבן לעול המצוות
- הר"ר גדליה סגל ומשפ' להכנס הנכד לעול המצוות
- הר"ר אברהם אהרן שנקר ומשפ' לאירוסין הבן

יול' ע"י
מערכת החברותא
עדי 3
טל' 02-5829688
תד. 5080
ירושלים 91050